

ТИЖНЕВИК - REVUE SEMAIDNAIRE - TRIDENT UKRAINIENNE

ORGANE DE LA LUTTE POUR L'INDÉPENDANCE DE L'UKRAINE
FONDÉ LE 15 OCTOBRE 1925 PAR SIMON PETLURA

Число 10 (660) Рік вид. XV. 12 березня 1939 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr

Париж, неділя, 12 березня 1939 року.

Цього місяця надходить визначна дата — 125-тиліття з дня народження Тараса Шевченка.

Після Івана Котляревського це була друга велика зірка у відродженій, новій українській літературі, що не тільки ярким полум'ям промайнула по небі українського життя свого часу, а й назавжди в житті українського народу залишила невгасиме світло, яке присвічуватиме нашій нації на шляху її вічного існування.

Мало яка людина в житті різних націй так змогла прислужитися своєму народові.

Гарячим палким своїм словом Тарас Шевченко пробудив Українську Націю, показав їй шлях до визволення й кинув до чину, який закінчити ще мають сучасні наші покоління.

Сто двадцять п'ять літ тому народився той українець, який так багато спричинився до сформовання новітньої Української Нації. І це саме тому Тарас Шевченко, якого з повним правом так часто називають пророком і батьком народу, займає у нас таке почесне місце і це саме тому користується його пам'ять такою глибокою всенациональною любов'ю.

Цього року, — у сто двадцять п'яту річницю приходу на світ того великого українця, — вияви пошани до нього, признання і вдячності нації наберуть ще більших, як завжди, розмірів.

Перед пам'яттю великого будителя схиляємо низько чоло у визначні роковини.

* * *

Надійшла ще одна вістка з совітської України, що добре характеризує способи боротьби Москви з українським народом, в якій вона робить все можливе те-ж і для зменшення української сили, рішаючи удар з якою наближається з невмолимою швидкістю.

Совітський уряд розпорядився переселити в Московщину все українське населення з прикордонної західної смуги і на його місце переселити з Московщини москвинів.

Давня мрія совітів — розрядити антимосковський спротив на Україні шляхом можливо більшого переселення москалів на Україну. Саме тому весь час організовуються у нас, на нашій родючій землі, різні колхози й совхози з молодих москалів, що скінчили військову службу: новітнє совітське «козацтво». Подібний план всміхається ще більшими результатами для Москви, коли одночасно з України забирається велику частину його населення.

Це новий удар, який Москва наносить нашому народові. Але цей удар хай послужить не для ослаблення сили українського народу, а навпаки — для більшого її з'єднання, для ліпшого підготовки до майбутніх одвертих боїв.

* * *

На Україні за часів совітської влади ніколи не переставала точитись національна українська боротьба проти московського окупанта. Виливається та боротьба українського народу в самі різноманітні форми, що диктуються умовами окупації та обставинами життя під московсько-совітським режимом, і в гострих своїх проявах набірає вигляду атентатів на совітських агентів та совітських вельмож.

Довгою низкою без жадної перерви йдуть ці випадки протесту проти чужого насильства — атентати на представників і агентів Москви, в більшості невеликої рангі, з тих, що мають з підбитим українським народом безпосередній стик.

Але от англійський «Times» подає звістку про такий новий атентат, доконаний в Києві на залізничному дворці проти теперішнього совітського генерал-губернатора України — секретаря комуністичної партії на Україні Хрущова.

Хрущова тільки поранено; життям заплатили за нього двоє пасажирів і сам местник. Але факт цього атентату показує, що вияви протесту все множаться та зачіпають і верхи ворожої Україні московсько-совітської влади.

Невідомому патріотові, що доконав акту помсти за знущання над українським народом і привернув ще раз до української визвольної боротьби увагу світа, належить від усіх українців посмертне узнання його заслуги й пошана його пам'яті, як і всіх тих, що ні числа їх, ні їх імен ми не знаємо, і які гинуть безперервною довгою низкою в тяжкій боротьбі з чужинним наїздником там, на місці, на Рідній Землі.

Я К И Й Л І К ?

Ми звикли до того, що люди ганьблять те, чого не розуміють.

Фауст.

Було так, є й буде, що кожна людина, кожен нарід має свою будучність узалежнену в спосіб функціональний від вирішення тих проблем, що перед ним купчаться. Один нарід має перед собою тих проблем більше, а другий — менше, але як для першого, так і для другого рішачим мірилом є с а м е в и р і ш е н н я . вартість якого знову-ж узалежнюється від глибини проникання тих проблем його кров'ю та його нервами. Без сумніву, збіг обставин та існуючі можливості сприяють, а то і не сприяють тому чи іншому вирішенню, але правильне пізнання обставин і можливостей не мусить і не сміє знижувати сили прагнення ані

в одиниці, ані у цілого народу. Навпаки, мусить піднести до чину все чесне й неспокійне, щоб працею упертою вирвати, як із самого себе, так і з свого оточення, все те, про що кажуть: незнання, некультурність. А туга по пізнанню була, є й буде поодиноким рушієм чеснот до того, щоб усе, що є негативного, було усунено працею нервів, — працею крові. Це є закон людського поступу на всі часи, бо-ж кінець духового поступу є ніщо інше, як особисте припущення, а так звані осягнення вищих щаблів культури є ніщо інше, як остовпіння, здеревенілість, коли ті щаблі уважаються конечними. Тільки отим остовпінням та здеревенілістю й можемо собі пояснити всі ті негативні явища, що неконечним ланцюгом тягнуться серед людської суспільності. Між тими негативними явищами, без сумніву, оганьблювання є найрозповсюдженіше та найотруйливіше.

Оганьблювання то не є жадна критика. Ні один авторитет не уникне критики, коли він не посідає почуття самокритики та не дбає добрих рад для уникнення хиб, але те-ж не викличе почуття авторитету той, хто з трибуни чи з сторінок часописів ганьбить тих, що чесно служить своєму народові, тих, що працюють над рішенням проблем для будучини свого народу.

Ці оганьблювачі з претенсіями на політиків та вождів народу звичайно не усвідомлюють собі, що для чинности, як на полі політичному, так і культурному, не тільки треба мати освіту, але й виховання, а їм бракує не тільки виховання, але, звичайно, і справжньої освіти.

Доба повоєнна як раз визначається стремлінням до поверхової освіти, до освіти з часописів та з дешевих брошур — відчувається великий брак в систематичній освіті, в освіті науковій та книжній, а культура, культурне життя як раз і вимагає глибоких досліджень, глибокого думання, на що люди з освітою поверховою не тільки що не придатні, але і шкоди великі роблять суспільству, з завязанням одчайдухів кидаючись вирішувати проблеми, що їм не під силу. Робиться при цьому балагало галасу, багато неспокоею, що тягне за собою марнування енергії, марнування часу.

Проявом культури, як одиниці, так і в цілому суспільстві є етика та естетика — де етика являється джерелом динаміки мислення, є душею культури, а естетика її формою. В нашу добу бракує суспільству етики, бракує естетики, бракує культури. Ми мусимо дбати про привернення до нашого життя культурних відносин, до привернення культури.

Осягнута освіта, осягнуте матеріяльне забезпечення не може нас зробити задоволеними, а тим більше щасливими, бо скупчилася перед нами велика кількість невирішених проблем, що вимагають від нас для свого вирішення поглиблення освіти та широкого виховання.

Кажуть, що світ є відкритою книжкою, але... не завжди і не для кожного. Безліч явищ в природі, тисячі ділянок людської

праці цікаві тільки для того, хто є озброєний знанням, яке йому допоможе з'ясувати причини тих явищ та — зміст праці.

Можна твердити, що обсяг зацікавлення, широчінь кругозору, а так само багатство й глибина мислення є цілковито узалежені від духового розгляду кожної людини. Мислення це є динаміка, є творчість людини, це оформлення людського «я». Але в нашу добу, на шкоду нам усім, величезна кількість людей не хоче оформити свого «я», не хоче свого мислення, живе вона синдікалізованим мисленням, живе синдікалізованими поглядами, а це все допомога творенню нездорових ставових поглядів. Індивідуальне мислення для багатьох мільйонів стає зайвим, а так людина стає менше чутливою, менше живою, бо-ж чоловік є живий доти, доки є він осередком руху та своїх чинів. Він творить та є ініціативним, а цим різниться від людей, що ще за свого життя погодилися бути мертвими. А так з сумом констатуємо великий упадок культурних потреб в мільйонових масах, упадок, а то й дегенерацію духа у цілих поколіннях. Ото-ж не можна дивуватися, що як раз в нашу добу мільйонові маси людей йдуть за поверховими гаслами та переймаються екзальтованими ідеологіями, або йдуть за політичними шулерами. Ото-ж не можна дивуватися, що локаї та шулери від політики радо послуговуються оганьблюванням своїх противників. Є тоді якийсь лік проти цієї пошести, що в спосіб просто трагічний дегенерує та притупляє духа мільйонових мас? Поодиноким ліком залишається та й буде ним у всі часи безстороння пошана до фактів.

Научити-ж поважати факти, себ-то дійсність зможе тільки наука, що озброює духа людського знанням. Але в такій-же мірі, як і безсторонній наукою озброєний дух, є важливий і дух такту, озброєброний засадами гуманности. Так, освіта і виховання є єдиним ліком проти панування демагогів, нечесних політиків та всіх тих, що оганьблюють те, чого не розуміють або не хочать розуміти.

Ганьблення є явищем загальним і так старим, як є старе людство, але його треба приборювати, бо забірає воно багато енергії, забірає багато часу. Ми, українці, мусимо особливо уважно подумати над цією хворобою та подбати, щоб вона не поширювалася в нашому суспільстві. Маємо багато ворогів, що видають значні кошти для приборювання наших змагань, на утримання агентів, що ганьблять те, що є для нас святим,—а тут в нашому суспільстві об'являються час від часу суб'єкти, що добровільно і на користь нашим ворогам ганьблять тих, що кров і нерви віддають на вирішення проблем, що скупчилися перед народом українським. Оганьблюють, бо бракує їм справжньої освіти, бракує їм виховання, бракує їм етичних засад.

Олекса Тур

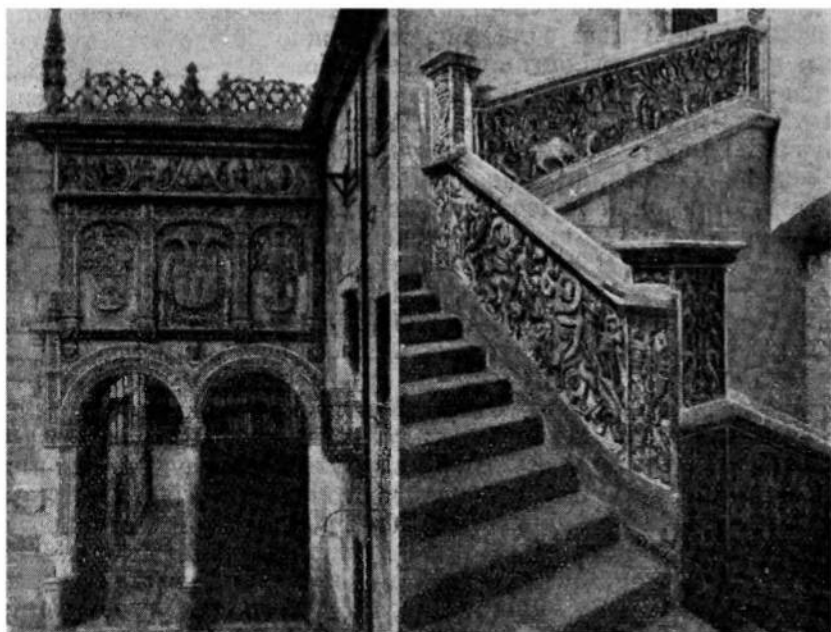
За кордонами Іспанії іменем генерала Франка звичайно, як її теперішнього провідника, упрощенно охрещують весь новий рух. Або ще говорять про іспанських націоналістів. Це те-ж дуже загально. Сума внутрішнього змісту руху є значно складнішою.

Коли знаходиться в теперішній Іспанії якась рівнодійна нових сил, що її складають, то це передусім завдяки армії, як великого авторитету оборонця країни. Звідти, розуміється, і головна роля в русі ген. Франка, як представника армії. І на початку руху — це була військова диктатура, чим у великій мірі він є і зараз. Влада на місці виконувалась військом — скрізь, в кожній місцевості військові коменданти.

Але армія не представляє в звичайних умовах країни політично. Генералові Франкові необхідне було опертя на конструктивні політичні сили, що мають тенденції край представляти. Сил таких знайшлося кілька. І треба подивляти, як такі самі різнородні сили, не стали виключати одна одну, — хоч на перший погляд сили ті цілком протилежні, — знайшли спільний ґрунт для об'єднання своїх зусиль для досягнення спільної всім вищої мети. Цим спільним ґрунтом була Іспанія, — «велика і вільна». Осередком, коло якого різні сили поєдналися, була армія, що вже несла прапор свободи й відродження в руках, на чолі з генералом Франком.

З перших днів повстання війська проти сумної дійсності, в якій Іспанія опинилась три роки тому, до нього приєдналися одразу так звані «карлісти», які гадали, що прийшов час для здійснення їх давніх мрій. Це монархичний рух, який представляє себе одначе монархичному напрямку, що представлявся бувшим іспанським королем Альфонсом XIII, — отже династичне розходження, — та зве себе «традиційним». хочаби тим сказати, що це саме він являється дійсним іспанським монархізмом. Осередком цього руху є провінція Навара, — бывше Наварське королівство, — по сусідству з Францією. Там цей рух настільки сильний, що опанував одразу життям тієї провінції, виставив своє добровільне військо, крім регулярної іспанської армії, чим і спричинився багато до того, що та вся область Іспанії до океану в більшості своїй звільнена була від комуністично-анархичного панування з самого початку повстання армії. Це так звані разом з тим «рекетисти». Носять вони на голові червоні берети, хоч їх мрією є монархія.

Але рекетисти це не єдині монархисти, що борються за відновлення іспанської монархії. Є ще й монархисти сторонники короля Альфонса XIII або його нащадків. Ці ходять в зелених беретах. Вони настільки нечисельні, що не спромоглися на сфор-

Гарні взірці іспанського будівництва

Зліва — вхід до «Інституту» в Саламанці — школи учителів.

Зправа — сходи університету в Саламанці

мовання власних військових частин для фронту, а мають лише свою політичну організацію та місцеві військові відділи, так як збройну силу творять в Іспанії зараз всі, хто лише зброю носити може.

Підтримання зусиль армії для звільнення краю йшло в іспанському громадянстві по різних лініях. Саме життя, як воно було склалося, формувало і виставляло ті сили, що були здібні краю боронити. Армія, заховуючи за собою верховне керування тією боротьбою, не надавала згори якогось політичного зафарблення тій боротьбі, що була перед усім загально-національною, та старалась об'єднати всі ті сили, що для боротьби можна було використати. І ми бачимо наряду з двома монархічними організаціями ще й партію, що вийшла вже з надр республіки, так звану «акціон популяр» — «народню акцію». Ця партія одначе нечисленна і не має великого впливу, що не перешкоджає їй теж мати свої військові відділи.

До дуже активної участі в житті нової Іспанії та її боротьби приголосилися і нові сили, що переважно об'єднують молодь і яким на ім'я — «фалангісти». Це націоналістична організація. Одягнені в синє, з чорними шапочками піріжком, — їх можна бачити скрізь. Гімназійна й студіююча на вищих школах молодь, урядовці і навіть робітники творять її кадри. Їх знак — п'ять перев'язаних стріл, які можна знайти в старій іспанській орнаментиці, отже знак із глибокої іспанської давнини. Вони дуже чисельні. По своєму числу це годовна з партій, що підпирають генерала Франка. Вони на фронті мають свої дивізії, так само як і рекетисти. Можливо, що їхніх військових відділів більше, ніж монархічних, бо число членів тієї партії на просторі, де розповсюджується нова влада, доходить до одного мільйона.

Всі ці згадані угруповання силою обставин мусіли були подбати про сформовання своїх військових частин передусім для боротьби за Іспанію. Але кожне з тих угруповань, явна річ, переслідує і свої «партійні» цілі. Щоб уникнути непорозумінь між ними ген. Франко у всіх військових частинах, як фалангістів, так рекетистів та інших, призначив для командування старшин од себе, чому збережено єдине командування збройними силами.

Я вже згадав, що з чотирьох політичних організацій, що підтримують генерала Франка, двоє з них являються слабшими. Головними силами являються рекетисти й фалангісти. Рекетисти в армії можливо знаходять більше співзвучності. Рух той до того старий і зрозумілий. Фалангісти — це новина, це молодь, це радикальна зміна старого укладу життя й відносин, може навіть одрив од багатьох старих норм, «традицій» в самому широкому, так мовити, іспанському смислі. Поскільки я міг зрозуміти, існують побоювання того, що як би дальшу долю Іспанії вирішали фалангісти, вона могла б здаватись багатьом іспанцям мало іспанською, якоюсь новою. І це саме тому таке значіння надається там слову «традиційна», що значити може продовження чогось усталеного, що має коріння в глибокому минулому і що хотілося б зберегти на майбутнє.

Саме за мого побуту в Іспанії сталася там подія великої ваги — це об'єднання рекетистів з фалангістами у свого роду федерації, що називалась іспанською фалангою, як називаються ті, що й є фалангістами, а крім того до тієї назви придано слово «традиційна», вже од рекетистів. Таким чином створилась та єдина могутня організація, що вирішить устрій нової Іспанії. І дійсно. — думали фалангісти, — наприклад, Італія є монархією, але є націоналістична; чому не можливе об'єднання з рекетистами? Рекетисти певно міркували, що в монархії уряд може бути й націоналістичний, з чим треба було б рахуватись, як з можливістю, і що не мусить служити причиною для розділення сил нації тепер, у критичну хвилину. Як би там не було, ми стоїмо перед фактом об'єднання в Іспанії монархо-націоналістичних сил під проводом армії.

Із «Старої Катедрі» в Саламанці

Зліва — Virgen de la Vega — Богоматір із золота, осипаного різними дорогоцінними каміннями, очі в обох фігур з чорних діамантів. Цю статую застраховано в дванадцять мільйонів золотих песет.

Зправа — одна з колон Старої Катедрі

Це, коротко говорячи, ті сили, що творять нову Іспанію. Але не можна не згадати про великий вплив, коли ходить про широкі народні маси, католицизму, отже церкви. Звичайно ми маємо про католицизм поняття по тих католицьких країнах, які ми бачили. Але щоб побачити гарячий, палкий католицизм, треба їхати до Іспанії. Я бував у багатьох католицьких країнах, в тому числі і в Італії, в якій знаходиться осередок католицизму. Але ні в одній країні зовнішні вияви католицької віри мене так не вразили, як в Іспанії. Як там моляться люди в костелах, особливо жінки, приймаючи подобу хреста. В одному костелі я бачив тих

самих старшин - рекетистів що-дня, — заходив я до того костела що-денно по дорозі в тій самій годині полюбуватись на розкішне внутрішнє убранство. А в Саламанці запропонував мені один студент місцевого університету свою поміч оглядати місто, коли зауважив, що я чужинець і цікавий місто оглянути. Коли ми з ним заходили до якогось костела, він мене все залишав на кільки хвилин, ставав навколішки і молився, а потім ми той костел оглядали. І скільки тих костелів! Їх міста, що мають, наприклад, десять тисяч душ населення і десять костелів, при кожному з яких штат священників. При катедрі в Саламанці 25 священників. Отже католицька організація там доходить, певно, своїх верхів, що значить, що вірні обслужені в найбільшій степені. А до того які відбуваються урочисті служби Божі. Наша українська історія так склалася, що нам трудно бути безсторонніми, коли говорити про римо-католицизм. В Іспанії українець на католицизм дивиться, можливо, іншими очима. Але таких урочистогарних католицьких служб я не бачив ще ніде. І ніде я ніби не бачив такої кількості різних свічок по церквах, що горять перед образами іноді цілим лісом. Можливо, що в Іспанії зараз якесь спеціальне релігійне піднесення в цю добу. Мушу признатися, що взагалі мені ще ніде не приходилось бачити такої одухотвореної служби, як одного молодого худорлявого священника в Саламанці, що був як би не від цього світу, з очей якого ллявся якесь світло і дсброта. Правда, на голові він мав монаший каптурик. До служби-ж його прислухалося дуже багато людей.

Часто іспанські церкви в середині мають великі багатства. Не треба дивитись, що іспанська церква іноді неохайна з вигляду, або вже ніби розсипається од віку. В середині можна знайти образи найславніших майстрів, гарне мистецьке оформлення убранства, надзвичайної вартості й краси дорогоцінності. Гра денного світла, що перепускається до середини костела через спеціальні менші вікна з кольоровим шклом, іноді дуже гарна. Треба думати, що іспанцям добре молитись по таких костелах, і видимо про це хтось думає.

Іспанці—великі католики. Вони цим ніби й гордяться. У них навіть були члени королівського дому, до імени яких це слово «католик» придавалось для підкреслення релігійності. Все це має свій вплив та значіння. Тому я вважаю, що й католицизм відіграв велику ролу в подіях, що тепер в Іспанії розгорнулись. Хіба не цим поясняється і ті мордування їхніми більшовиками духовенства, що перейшли перед нами? Заслугу католицизму вже навіть відзначено новою владою, коли цими тижнями звільнено всі маєтності релігійних громад та організацій від державних податків.

Наступною помічною силою, що відіграла свою видатну ролу, це була пропаганда. Ділянка, на яку колись у нас так мало зверталось уваги, але яка віддає велику службу та допомагає

створенню відповідних настрів, яка їх оформлює й до відповідних каналів скеровує іскри підсвідомі рухи й поривання.

Пропаганда — це велике мистецтво — стоїть в Іспанії добре, бо є тепер і дуже добрі її учителі. Скерована вона у двох, правда, річищах — монархичному й націоналістичному. Але ті два напрямки, як я вже зазначив, перестали як би конкурувати чи поборювати один одного, а кожний працює в своєму напрямку, не зачіпаючи другого.

Сума всіх впливів, які відчуває тепер маса іспанського народу в сполученні з тими патрістичними почуттями, які вона має в своїй душі, й створює ті загальні настрої, які ви здибуєте в новій Іспанії повсюди.

Передусім це свідомість потреби єдиного ведення й єдиної команди. «Франко єдиний провідник» — це гасло яке скрізь і завжди, при всякій нагоді протиставляється хаосу й розбиттю з противного боку. «Єдина, вільна й велика» Іспанія — це друге гасло, що у всіх на устах. А разом вони як би становлять зараз той вищий, найбільший закон, який панує над усім новим іспанським життям.

Семен Нечай

(Далі буде)

З ЖИТТЯ Й ПОЛІТИКИ

— Заходи в справі піднесення робітничої дисципліни в ССРСР. — Підготовлення до з'їзду ВКП (б). — До ситуації в совітах.

Вже довший час в своїх оглядах ми не порушували тем, яким присвячували їх від ряду років. Від кількох місяців ми не спинялись на справах і відносинах в совітській державі. Не була випадковою ця наша перерва. При тому цензурному режимі, який панує в совітах, коли совітська преса відбиває насамперед життя і посунення керуючих там чинників, ми, в силу необхідности, в своїх оглядах найбільше місця мусіли уділяти саме розгляду і оцінці діяльности і політики пануючої совітської верхівки, могли ми подавати дуже небагато матеріалу, який би характеризував справжнє життя і відносини в низах народніх, бо саме цих матеріалів бракувало в совітських джерелах. Для свого часу цей огляд діяльности совітських урядових установ був річчю конче необхідною і потрібною: совітські експерименти глибоко врізувались в життя народнє, викликали там поважні пертурбації, творили нові процеси, спричинювались до виникнення в ньому нових з'явищ; при цих обставинах було вказаним як найцільніше слідувати за всіма посуненнями урядових кол.

Масмо вражіння, що в цьому відношенні в совітській верхівці і в совітському житті на протязі останніх місяців зайшли поважні зміни. Можливості кожного режиму, навіть коли розходиться про політику експериментів, — обмежені. Неминучий завжди момент вичерпання цих сил і можливостей. Може ще режим існувати силою інерції, може ще діяти його

карний і адміністративний апарат, але можливостям для його керування народнім життям вже покладено край. Бо він має до діла з новою ситуацією, з новими силами в державному житті, які він собі підпорядкувати не може, перед якими він безсилий.

На повільне вичерпання можливостей совітського режиму ми не один раз вказували в наших оглядах. Ми зазначили, що національні рухи в ССРСР, поволі наростаючи в своїй силі і значінні, творять ту основну руйнуючу силу, яка приведе до ліквідації ССРСР. Ми спіялися на окремих етапах самоліквідації керуючої совітської верхівки, на її безрадности знайти вихід з того становища, внутрішнього і міжнароднього, в якому описився совітський союз. Маємо вражіння, що на протязі останніх місяців цей процес самовичерпання совітського режиму досяг свого апогею. За ним лишається тільки механічна сила інерції, яка, правда, ще може накоїти чимало лиха, але коло його можливостей вже замкнулось. Тим-то і мають тепер значно менший інтерес посунення совітської влади. В них совітська влада, вичерпавши свою творчість, лише повторює сама себе; ці посунення, які не дали позитивних наслідків в минулому, не дадуть їх очевидно і тепер. Через те і не спіянали ми довгий час уваги читачів на тому, що твориться в совітській верхівці.

* * *

Регіструючи головні посунення совітських чинників за останній час, мусимо відмітити серед них, як основні, два; це — постанова уряду про заходи для піднесення робітничої дисципліни і постанову ЦК ВКП (б) про скликання чергового 18-го з'їзду ВКП в місяці березні. На розгляді цих чергових спроб совітської верхівки вплинути на розвиток подій в ССРСР ми і спинимось.

Постанова совітського уряду про заходи для піднесення робітничої дисципліни це — новорічний гостинець Сталіна для пролетаріята ССРСР. Посилаючись на численні випадки самовільного залишення праці робітниками, на марнування робочого часу, опізнення на працю, прогули, неправильне використання відпусток тими, кого постанова зараховує до ворогів народу, нове розпорядження заводять нові обмеження для робітників, встановлює суворі карі для всіх, що порушають розпорядок праці. Для всіх працівників в ССРСР заводиться система робочих книжок, без яких ніхто не може бути прийнятий на працю. Тим мається на увазі перешкодити постійній флюктуації робочої сили, постійним змінам місця і закладів праці робітниками, мається на увазі зарадити тому лихові, яке від років нищить нормальний перебіг виробничих процесів в ССРСР. Встановлюється система поважних кар за опізнення на працю і марнування робочого часу. При цій самій нагоді обмежується право робітників на відпустки, зокрема змінюються на гірше норми, що регулювали право на відпустку для вагітних робітниць.

Хто слідував за робітничою політикою совітського уряду на протязі останніх років, той знає, що в цьому новому розпорядженні нема в його основних підставах нічого нового. Система низьких платень при максимальній експлоатації робочої сили складає основний зміст і основний програм совітської робітничої політики від ряду років. Так само вже давно совітська влада не спіяється перед найтяжчими репресіями проти робітників. Мала вона вже досить часу, щоб переконатись, що системою одних репресій налагодити нормальний перебіг виробничого процесу неможлива річ. Але зміна робітничої політики тісно зв'язана з радикальними реформами загального напрямку совітської господарської політики, на які керуючі совітські чинники здобутись вже не в силі. Тому в новому розпорядженні вони обмежуються лише збільшенням і удосконаленням системи репресій, виразно стають на шлях політичного трактування робітничої справи, проти якого за царських часів, в період своєї революційної молодости большевизм колись провадив таку уперту боротьбу.

Не треба бути пророком, щоб сказати, що ця нова постанова не дасть тих позитивних наслідків, яких сподіваються від неї совітські чинники. Може вона викликати лише цілком інший, небажаний для них ефект. Закордонна преса принесла цілу низку звісток, що в зв'язку із спробами переведення в життя цього нового посунення совітської влади в цілому ряді робітничих осередків виникли страйки і робітничі заворушення. Очевидно, не маємо можливості перевірити ці інформації, але мусимо признатись, що видаються вони нам дуже правдоподібними.

* * *

Друге посунення совітських чинників, над яким ми хочемо спинитись, це постанова про скликання в березні місяці 18-го з'їзду ВКП(б). На з'їзді, очевидно, основною і головною точкою має бути заповіджений доклад Сталіна. Крім цього, на порядку денному стоять точки про програм третьої п'ятилітки і про зміну партійного статуту. Тези резолюцій в цих двох останніх справах вже оголошені в совітській пресі.

Програм третьої п'ятилітки намічає темпи зросту окремих галузей промисловості, уділяючи, як і давніше, основну увагу зростові важкої індустрії; так само, як в програмах другої п'ятилітки, міститься тут обіцянка про задоволення потреб населення в продуктах споживчої промисловості, про дальше піднесення матеріального і культурного рівня народніх мас. Єдиною новиною в цих тезах, в порівнянні з тим, що свого часу говорилось і писалось з приводу першої і другої п'ятилітки, це — загадка про необхідність, у зв'язку з сучасним міжнародним становищем, створення резервових запасів харчів, топлива і промислової сировини.

Так само нічого не містять тези про зміни в статуті партії. Прокламований в тезах режим внутрішньої партійної демократії, виборності партійних установ і припинення загальних чисток — це висновок із проголошеного Сталіним перед роком гасла про необхідність уваги до інтересів рядового партійця; ми вже мали можливість не лише читати довгі коментарі до того в совітській пресі, але й переконались, як виглядає внутрішньопартійна демократія і виборність партійних установ на практиці. Так само запропонована тезами зміна статуту в напрямі зрівняння умов вступу до партії для робітників, селян і інтелігенції — це розвиток і висновок з проголошеної Сталіним теорії про безкласове громадянство в ССРСР, а ця теорія висунена ще на загально-союзному з'їзді совітів при ухвалі нової конституції. Те нове, що дійсно є в тезах і що дуже мало в'яжеться з режимом внутрішньопартійної демократії, це дальше збільшення впливів і ролі ЦК і дальше обмеження прав загальнопартійних з'їздів шляхом перенесення права часткового поновлення ЦК на партійні конференції.

Оголошені отже матеріали, які будуть запропоновані до ухвали з'їздові, не містять нічого нового і уявлять собою лише дальше повторення тих самих гасел, тих самих провідних вказівок, якими совітська верхівка йшла від ряду років. Так, ніби не було і нема тих подій, що довели до небувалого загострення внутрішнє становище в ССРСР, тих фактів міжнароднього порядку, що ліквідували впливи ССРСР в Європі і привели до його повної ізоляції. Єдина наразі можливість існує, що якісь нові слова і несподіванки принесє доклад на з'їзді Сталіна. Але, коли зважити що оголошені і розглянені вище матеріали для з'їзду були вироблені й ухвалені під безпосереднім керівництвом і найближчий участі Сталіна, імовірність таких несподіванок буде мінімальною.

Совітські чинники повторюють самі себе в своїх заходах в області робітничої політики. Так само не можуть вони знайти ані нових слів, ані нових гасел, коли розходить ся про справи партії.

Ми зазначили на початку нашого огляду, що вичерпання сил і можливостей совітської влади в останніх місяцях дійшло до свого апогея. Чи не знаходить ця наша теза свого підтвердження в останніх посуєненнях совітських чинників у справах робітничої політики і підготовки партійного з'їзду.

Хто уявляє собі той комплекс ідеологічних, чуттєвих і волевих моментів, який об'єднується під загальною назвою большевизму, той знає, яку колосальну роль відіграють і яке вилчезне місце в ньому займають такі категорії, як пролетаріят і партія. Вони для большевизму були найвищими і найбільшими вартостями, які давали основний зміст для життя і боротьби. Вони для большевизму були колись тим, що давало підтримку в усіх невдачах, що давало сили переносити довгі роки тюрем і заслання. Пролетаріят і партія були для большевиків поняттями, що перейняті своєрідною містикою. Ще не так давно, читаючи звідомлення про виступ Бухарина на його процесі, могли ми перекоонатись і відчути, які переживання і яке відношення викликало у старих большевиків друге з цих сакраментальних гасел, гасло — партія.

Яку зміну ми бачимо тепер! Ті категорії, що давали колись імпульс до виявлення найбільшої творчості і енергії, вже безсилі оживити і підбадьорити старечу безсилість і вичерпаність керуючих комуністичних чинників. Коло вже для них замкнулось і вони не можуть здобутись на щось инше, як на повторення своїх власних колишніх думок. В своїй старечій вичерпаності вони не бачать чи не можуть уже бачити цілком змієнених обставин і думають врятуватись від неминучої смерті згадками про свої колишні часи, коли вони ще мали силу.

Все виразніше і ясніше стає, що большевизм і совіти ту роль, яку їм була суджена історією на Сході Європи, вже відіграли. Стоїмо ми на передодні нових подій і нової епохи.

В. С.

З нагоди 125-тиліття народження пророка визволення
України

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

в неділю, 12 березня с. р., в Українській Православній
Церкві в Парижі — 96, Bd. Auguste Blanqui — відправ-
лено буде по службі Божій урочисту панахиду.

ХРОНІКА

3 Великої України

— Ювілейні фальшованийня ідей Шевченка. Як повідомляли «Известия» з 16. II с. р., мало відбутися в Києві відкриття, 6 березня, пам'ятника Т. Шевченкові в парку проти університету. Вся різьбярська композиція Манізера перейнята московським централізаторським і асиміляторським духом в такій мірі, що цілий пам'ятник є властиво найгіршого роду знущанням з великих ідей українського гения і найкращих почувань українського народу. Треба сподіватись, що шк цього пам'ятника довгий не буде.

В такім-же дусі відбуваються й інші приготування до «святкування» ювілейної річниці. «Правда» з 26. II повідомляє: «В Києві, в будинку Академії Наук УССР, переводяться останні приготування до відкриття ювілейної вистави українського поета-революціонера Т. Г. Шевченка. Найвартісніші експонати розподілено на такі групи: совітський уряд і партія Леніна-Сталіна про Шевченка, про національну політику, про український народ; боротьба Шевченка проти українських діячів: Шевченко і культура великого російського народу...» і т. д. Після цього зазначення відділів експонатів можна було б властиво чекати, що на виставі буде й статистика українців, замордованих, засланих і винищених голодом заходами московського уряду.

«Правда» з 27. II подає статтю, заголовану «Велике свято українського народу», між иншим, і такі перлини асиміляторської демагогії: «Ювілей Шевченка є святом совітської соціалістичної культури. В реченні «І вражого злою кров'ю волю окропіте...» він закликає до нищення панів і царів, (але, борони Боже, не москвинів). Він був злучений з українським, російським і казахським народом спільною долею під владою царя і ділчів. Шевчен-

ко знаходить вихід з страшного світу в поступових ідеях революційної демократії, які споріднювали його з найкращими представниками Росії — Герценом, Добролюбовим, Некрасовим. З російським народом був Шевченко злучений цілим своїм життям, він користався з його культури, писав його мовою свої повісті і щоденник...» І ні слова, розуміється, про скутий московськими кайдами український народ, який русифіковано, та про російську цензуру, чому в тодішніх умовах часто вживалося російської мови для по суті українських творів.

В «Известиях» з 27. II видруковано на цілу сторінку нарис життєпису Шевченка, яким дається образ українського поета в кривім дзеркалі московської уяви. В нім стерто і викривлено все, що робить Шевченка передусім борцем за національне визволення українського народу. Намагатися зробити з творів Шевченка знаряддя асиміляції це теж саме, що заливати вогонь оливою.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

У Франції

З життя Укр. Бібліотеки імені С. Петлюри в Парижі

— Преса з Карпатської України в Бібліотеці. Надходять тепер до Бібліотеки з Карпатської України такі нові видання: «Нова Свобода», «Наступ», «Нація»; «Нова Сцена», «Говерля».

В Женеві

На могилу св. пам'яті Павла Чижевського, що спочиває на кладовищі St.-Georges в Женеві, 2 березня поклав квіти Пан Голловий Отаман Андрій Лівичий разом з паном В. Прокоповичем.

Т р и з у б

тижневик політики, культури, громадського життя та мистецтва, заснований р. 1925 Симоном Петлюрою, виходить у 1939 році по-старому з доповненим складом співробітників, новими видатними літературними силами.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1939 РІК

У Франції на рік — 80 фр., на півроку — 40 фр., на три місяці — 20 фр.
на один місяць — 10 фр.

	1 рік	½ року	3 місяці	1 міс.	Окр. чис
ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА	100 к. ч.	50 к. ч.	25 к. ч.	13 к. ч.	3,5 к. ч.
ПОЛЬЩА	22 зол.	11 зол.	5,5 зол.	2 зол.	0,60 зол.
РУМУНІЯ	550 леїв	300 леїв	150 леїв	50 леїв	25 леїв
НІМЕЧЧИНА	13 мар.	6,5 мар.	3,5 мар.	2,5 мар.	0,75 мар.
СПОЛ. ШТАТИ П. А.	3,5 дол.	2 дол.	1,5 дол.	0,75 дол.	0,15 дол.
КАНАДА	3,5 дол.	2 дол.	1,5 дол.	0,75 дол.	0,15 дол.
БЕЛЬГІЯ	25 бельг.	13 бельг.	7 бельг.	2,25 бельг.	0,75 б.
БОЛГАРІЯ	250 лев	150 лев	60 лев	25 лев	6,50 лев
ЮГОСЛАВІЯ	140 дин.	70 дин.	35 дин.	12 дин.	3 дин.

В Парижі набувати в книгарні «Maison du Livre», 9, rue de l'Ereperon, Paris 6.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі

й читальня при ній (41, rue de la Tour d'Auvergne, Paris 9)
відкрита в середу й четвер — 6-9 г., суботу — 4-8 і в неділю — 2-6

При Бібліотеці Музей С. Петлюри

В читальні 90 органів преси — журналів, газет, бюлетенів з різних країн, де живуть українці.

Книжки видаються додому. За читання 5 фр. у місяць (за одні книжки) і 25 фр. безпеки.

Коштом читача висилаються книги тако-ж і на провінцію.

Редакція й адміністрація та адреса для звичайної кореспонденції: 41, rue de La Tour d'Auvergne. Paris 9.

Адреса для грошових переказів і рекомендованої кореспонденції: I. RUDICEV. 41, rue de La Tour d'Auvergne. Paris 9.

Редагує — Комітет

Lé Gérant: M-me Perdrizet